Державний вищий навчальний заклад
«Ужгородський національний університет»
Міністерства освіти і науки України

АНАЛІТИЧНО-ПОРІВНЯЛЬНЕ ПРАВОЗНАВСТВО

Електронне наукове видання

№03, 2025

частина 3

Ужгородський національний університет
Ужгород 2025

УДК 001:34
ISSN 2788-6018

Аналітично-порівняльне правознавство – електронне наукове фахове видання юридичного факультету ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

Журнал «Аналітично-порівняльне правознавство» включено до переліку фахових видань категорії «Б» (Наказ Міністерства освіти і науки України № 1290 від 30.11.2021 р.) зі спеціальності: 081 – Право та 293 – Міжнародне право.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ:

Головний редактор: Бисага Ю.М. – д.ю.н., професор

Заступники головного редактора:
Бєлов Д.М. – *д.ю.н., професор*
Заборовський В.В. – *д.ю.н., професор*

Члени редакційної колегії:
Берлінгер Ремус Даніел – *д.ю.н., доцент (Румунія)*
Бєлова М.В. – *д.ю.н., доцент*
Булеца С.Б. – *д.ю.н., професор*
Дешко Л.М. – *д.ю.н., професор*
Котляр О.І. – *к.ю.н., професор*
Копча В.В. – *д.ю.н., професор*
Лазур Я.В. – *д.ю.н., професор*
Манзюк В.В. – *к.ю.н., доцент*
Менджул М.В. – *д.ю.н., професор*
Мех Ю.В. – *д.ю.н., професор*
Ондрова Юлія – *к.ю.н., доцент (Словацька Республіка)*
Василенко О.Ю. – *доктор філософії у галузі права*
Ступник Я.В. – *к.ю.н., доцент*
Фазикош В.Г. – *к.ю.н., професор*
Фаркаш Мірча – *професор (Румунія)*
Фрідманський Р.М. – *к.ю.н., професор*

Рекомендовано до опублікування Вченою радою
ДВНЗ «Ужгородський національний університет», протокол №6 від 03.06.2025 року

Офіційний сайт: *http://app-journal.in.ua/*

Макетування здійснено у ТОВ «РІК-У»,
88000, м. Ужгород, вул. Гагаріна, 36;
print@rik.com.ua

© Ужгородський національний університет, 2025

ЗМІСТ

РОЗДІЛ IX. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕС ТА КРИМІНАЛІСТИКА; СУДОВА ЕКСПЕРТИЗА; ОПЕРАТИВНО-РОЗШУКОВА ДІЯЛЬНІСТЬ

Бабіков О.П. ПРАВО НА ЗАХИСТ: РЕГЛАМЕНТАЦІЯ, ПРОГАЛИНИ, ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД..... **11**

Броневицька О.М., Афтанасів В.М. ОКРЕМІ ПИТАННЯ ЗАПОБІГАННЯ НЕЗАКОННІЙ ТРАНСПЛАНТАЦІЇ АНАТОМІЧНИХ МАТЕРІАЛІВ ЛЮДИНИ: КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ АСПЕКТ.....**17**

Брянкін А.С., Давиденко С.В. ПРОБЛЕМНІ АСПЕКТИ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО ДОВЕДЕННЯ ОСОБИ ДО САМОГУБСТВА.....**24**

Войтович Є.М. ОРГАНІЗАЦІЯ ВЗАЄМОДІЇ СЛІДЧИХ ІЗ СПІВРОБІТНИКАМИ ОПЕРАТИВНИХ ПІДРОЗДІЛІВ НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ РОЗСЛІДУВАННЯ НАСИЛЬНИЦЬКОГО ЗНИКНЕННЯ ЛЮДИНИ.....**30**

Волобуєв А.Ф. ПРОЦЕДУРА ОЦІНКИ ВИСНОВКУ ЕКСПЕРТА У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ.....**39**

Гловюк І.В. ПИТАННЯ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ У МЕХАНІЗМІ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ОРДЕРА НА ПРОВЕДЕННЯ РОЗСЛІДУВАННЯ.....**44**

Гольдберг Н.О., Григоренко М.О. ПРОБЛЕМА ВИНЯТКОВОСТІ ТРИМАННЯ ПІД ВАРТОЮ В КОНТЕКСТІ ЄВРОПЕЙСЬКИХ ТА НАЦІОНАЛЬНИХ СТАНДАРТІВ.....**50**

Гольдберг Н.О., Зубкова Є.Р. КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПІДХОДИ ДО СПІВВІДНОШЕННЯ «ЗАХИСТУ» І «ОХОРОНИ» У КРИМІНАЛЬНО-ПРАВОВОМУ РЕГУЛЮВАННІ.....**57**

Гуртієва Л.М. ПІДСТАВИ ВІДКЛАДЕННЯ СУДОВОГО ЗАСІДАННЯ НА СТАДІЇ СУДОВОГО РОЗГЛЯДУ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ УКРАЇНИ.....**63**

Дерев'янко М.І., Ільченко С.Ю. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ ДОТРИМАННЯ ПОЛОЖЕНЬ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ ПІД ЧАС ЗАСТОСУВАННЯ СПЕЦІАЛЬНИХ ЕКОНОМІЧНИХ ТА ІНШИХ ОБМЕЖУВАЛЬНИХ ЗАХОДІВ (САНКЦІЙ)..... **68**

Зіньковський І.П. ВИКОРИСТАННЯ РЕЦЕНЗІЇ НА ВИСНОВОК ЕКСПЕРТА У КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНОМУ ДОКАЗУВАННІ..... **74**

Копча В.В. ПРОЦЕСУАЛЬНЕ РІШЕННЯ ЩОДО ПРИЗНАЧЕННЯ ТА ПРОВЕДЕННЯ ТЕХНІКО-КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ДОКУМЕНТІВ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ СЛУЖБОВОГО ПІДРОБЛЕННЯ..... **80**

Короїд Ю.М. РЕАЛІЗАЦІЯ ПРАВА НА АПЕЛЯЦІЙНЕ ОСКАРЖЕННЯ В КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ.....**87**

Крикунов О.В., Старко О.Л. ВЕРХОВЕНСТВО ПРАВА ЯК ЗАСАДА КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ ТА ПРАВООХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ.....**93**

Кубарєв І.В., Барган С.С. СУЧАСНІ ПІДХОДИ ДО ОРГАНІЗАЦІЇ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ: КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ АСПЕКТ.....**99**

Кунтій А.І. КРИМІНАЛІСТИЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА САМОВІЛЬНОГО ЗАЛИШЕННЯ ПОЛЯ БОЮ АБО ВІДМОВИ ДІЯТИ ЗБРОЄЮ.....**104**

Лугіна Н.А., Беличко В.Ф., Підгородецький В.О. ГАРАНТІЇ СПРАВЕДЛИВОГО СУДУ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ: КРИМІНАЛЬНО-ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ АСПЕКТ.....**110**

Малетова О.С., Татарінова К.В. ФУНКЦІОНУВАННЯ СУДУ ПРИСЯЖНИХ
У КРИМІНАЛЬНОМУ СУДОЧИНСТВІ УКРАЇНИ:
СУЧАСНИЙ СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ..... **115**

Матіс Якуб. ЦИФРОВІ ДОКАЗИ ТА ЇХ ВИКОРИСТАННЯ ДЛЯ ЦІЛЕЙ КРИМІНАЛЬНОГО ПРОЦЕСУ..... **121**

Мирошниченко Ю.М. СУДОВА ПРАКТИКА В АСПЕКТІ ОЦІНКИ СУДОМ ДОКАЗІВ
У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ..... **127**

Пайда М.І. УГОДА ПРО ВИЗНАННЯ ВИНУВАТОСТІ У КРИМІНАЛЬНОМУ ПРОВАДЖЕННІ:
ОСОБЛИВОСТІ ЗАСТОСУВАННЯ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ВДОСКОНАЛЕННЯ..... **133**

Погорецький М.А. КРИМІНАЛЬНИЙ ПРОЦЕСУАЛЬНИЙ КОДЕКСУ УКРАЇНИ
В УМОВАХ ВОЄННОГО СТАНУ:
НОВЕЛИ, ЕФЕКТИВНІСТЬ І ВИКЛИКИ ПРАВАМ ЛЮДИНИ..... **142**

Пчолкін В.Д., Федосова О.В. ВРАХУВАННЯ МІЖНАРОДНОГО ДОСВІДУ
ДОТРИМАННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ
ПРИ ЗАСТОСУВАННІ СПЕЦІАЛЬНИХ (НЕГЛАСНИХ) МЕТОДІВ РОЗСЛІДУВАННЯ..... **155**

Русанівський С.В. СПОСІБ ВЧИНЕННЯ ЗЛОЧИНУ
ЯК ЕЛЕМЕНТ КРИМІНАЛІСТИЧНОЇ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПЕРЕВИЩЕННЯ ВЛАДИ
АБО СЛУЖБОВИХ ПОВНОВАЖЕНЬ ПРАЦІВНИКОМ ПРАВООХОРОННОГО ОРГАНУ
ІЗ ЗАСТОСУВАННЯМ ЗБРОЇ ЧИ СПЕЦІАЛЬНИХ ЗАСОБІВ..... **162**

Сахошко М.О. ЗАЛУЧЕННЯ ЕКСПЕРТА АДВОКАТОМ ПІД ЧАС РОЗСЛІДУВАННЯ
НЕЗАКОННОГО ВИГОТОВЛЕННЯ, ЗБЕРІГАННЯ, ЗБУТУ ПАЛЬНОГО
АБО ЙОГО ТРАНСПОРТУВАННЯ З МЕТОЮ ЗБУТУ..... **168**

Слободенюк І.В. МЕЖІ ДИСКРЕЦІЇ СЛІДЧОГО СУДДІ ПІД ЧАС РОЗГЛЯДУ СКАРГ НА РІШЕННЯ,
ДІЇ ЧИ БЕЗДІЯЛЬНІСТЬ СЛІДЧОГО, ДІЗНАВАЧА АБО ПРОКУРОРА
В МЕЖАХ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ..... **173**

Столітній А.В. ЄДИНИЙ РЕЄСТР ДОСУДОВИХ РОЗСЛІДУВАНЬ ЯК ЧАСТИНА
ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНОЇ СИСТЕМИ ДОСУДОВОГО РОЗСЛІДУВАННЯ..... **179**

Цимбалюк В.І. СУДОВИЙ КОНТРОЛЬ ЗА ДОТРИМАННЯМ РОЗУМНИХ СТРОКІВ
КРИМІНАЛЬНОГО ПРОВАДЖЕННЯ:
АНАЛІЗ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ..... **187**

Цимбалюк В.І., Красько М.І., Омельченко С.Л. ПРАВОВІ АСПЕКТИ ДІЯЛЬНОСТІ
НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ В УМОВАХ ПРАВОВОГО РЕЖИМУ ВОЄННОГО СТАНУ..... **193**

Цимбалюк В.І., Красько М.І., Омельченко С.Л. ГЕНДЕРНІ АСПЕКТИ
В ТАКТИЧНІЙ ПІДГОТОВЦІ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ:
ПРОБЛЕМИ РІВНОГО ДОСТУПУ ТА АДАПТАЦІЇ НАВЧАЛЬНИХ ПРОГРАМ..... **202**

Черваньова Д.А., Курман О.В. ЗАСТОСУВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В КРИМІНАЛІСТИЦІ:
ПЕРСПЕКТИВИ ТА РИЗИКИ..... **211**

Шепілов О.О. ОБСТАВИНИ, ЯКІ ПІДЛЯГАЮТЬ З'ЯСУВАННЮ
НА ПОЧАТКОВОМУ ЕТАПІ РОЗСЛІДУВАННЯ ФАЛЬСИФІКАЦІЇ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ
ТА ОБІГУ ФАЛЬСИФІКОВАНИХ ЛІКАРСЬКИХ ЗАСОБІВ..... **216**

РОЗДІЛ Х. СУДОУСТРІЙ; ПРОКУРАТУРА ТА АДВОКАТУРА

Бакаянова Н.М. ДИСЦИПЛІНАРНЕ ПРОВАДЖЕННЯ СТОСОВНО АДВОКАТА
У СВІТЛІ ПРАВОВИХ РЕФОРМ..... **221**

Кузнецов В.В., Сийплокі М.В. ВІДНОВЛЕННЯ НАЦІОНАЛЬНОЇ СИСТЕМИ
ВІЙСЬКОВИХ СУДІВ:
СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ПРАВОТВОРЧОСТІ..... **226**

Семенов М.В. АДВОКАТСЬКА ТАЄМНИЦЯ:
ПРОБЛЕМИ ВИЗНАЧЕННЯ ПРЕДМЕТУ ТА ОБСЯГУ..... **234**

РОЗДІЛ XI. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО

Бабарицький О.В., Ігнатьєва А.І., Буднік І.К. РОЛЬ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ У СУЧАСНОМУ СВІТІ..... **239**

Бабарицький О.В., Ігнатьєва А.І., Сировий С.В. ПРАВА ЛЮДИНИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ В УМОВАХ СЬОГОДЕННЯ..... **244**

Бакланова К.В., Миронов О.Д., Яковюк І.В. СИНХРОНІЗАЦІЯ САНКЦІЙ УКРАЇНИ ТА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ..... **249**

Бзова Л.Г. СУБ'ЄКТИ РОЗГЛЯДУ ДИСЦИПЛІНАРНОГО ПРОВАДЖЕННЯ ЩОДО СУДДІ ВІДПОВІДНО ДО ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ТА ІСПАНІЇ: ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ..... **254**

Бучинська А.Й. НОРМАТИВНЕ РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: ЕТАПИ, ВИКЛИКИ, ПЕРСПЕКТИВИ..... **259**

Восьмачкина В.В. МЕХАНІЗМ УМОВНОСТІ ЯК ІНСТРУМЕНТ ЗАХИСТУ ФІНАНСОВИХ ІНТЕРЕСІВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: АНАЛІЗ ЕФЕКТИВНОСТІ ТА ПОТЕНЦІЙНИХ РИЗИКІВ..... **266**

Горобець І.М. ПОРУШЕННЯ ДОГОВІРНИХ ЗОБОВ'ЯЗАНЬ У МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ В УМОВАХ ЗБРОЙНОГО КОНФЛІКТУ: ТЕОРЕТИЧНІ ТА ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ..... **271**

Діхтярук А.Б. ПРАВОВІ МЕЖІ ІНТЕРНАЦІОНАЛІЗАЦІЇ ВИЩОЇ ОСВІТИ В УКРАЇНІ..... **276**

Забокрицький І.І. АКТ ПРО ШТУЧНИЙ ІНТЕЛЕКТ (ARTIFICAL INTELIGENCE ACT, AI ACT) ЯК ОСНОВА ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В ЄС: ОГЛЯД ОСНОВНИХ ПОЛОЖЕНЬ..... **282**

Ігнатуша В.В. РОЗВИТОК МІЖНАРОДНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ ШТУЧНОГО ІНТЕЛЕКТУ В РАМКАХ ООН..... **287**

Карвацька С.Б., Лабик А.Р. ЗМІЦНЕННЯ МІЖНАРОДНОГО ПРАВА ТА ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЙОГО ЕФЕКТИВНОСТІ: ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... **297**

Катинська Л.Р. ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ РЕКЛАМИ СТОМАТОЛОГІЧНИХ ПОСЛУГ В КРАЇНАХ ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ ТА В УКРАЇНІ..... **303**

Кожевникова В.О. ОКРЕМІ АСПЕКТИ СУТНОСТІ ТА ДІЯЛЬНОСТІ НЕУРЯДОВИХ ОРГАНІЗАЦІЙ (NGO) В СУЧАСНИХ УМОВАХ..... **309**

Корольов С.С., Ігнатьєва А.І., Гараз А.І. МІЖНАРОДНЕ ПРАВО ТА ЗАХИСТ ПРАВ ЛЮДИНИ У ВОЄННИЙ ЧАС..... **313**

Мамедова Е.Г. ТРАНСФОРМАЦІЯ ПОЛІТИКИ НАДАННЯ ПРИТУЛКУ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ В КОНТЕКСТІ БЕЗПЕКОВИХ ВИКЛИКІВ РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ПРАВОВИЙ ТА ІНСТИТУЦІЙНИЙ АНАЛІЗ..... **318**

Новиков О.С. ТРАНСФОРМАЦІЯ САНКЦІЙНОЇ ПОЛІТИКИ ЄС У СФЕРІ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ: ВІД ДЕКЛАРАТИВНОСТІ ДО ГЛОБАЛЬНОГО РЕЖИМУ САНКЦІЙ..... **325**

Олішевський І.В. ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ МІЖНАРОДНОГО СПІВРОБІТНИЦТВА ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ З ПРИКОРДОННИМИ ВІДОМСТВАМИ СУСІДНІХ ДЕРЖАВ У СФЕРІ БЕЗПЕКИ КОРДОНУ ДО ТА ПІСЛЯ ПОВНОМАСШТАБНОГО ВТОРГНЕННЯ РОСІЇ..... **332**

Петрова Н.О. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ДИПЛОМАТИЧНОГО ПРОТОКОЛУ ТА ЕТИКЕТУ: СУЧАСНІ ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ..... **339**

Петрова І.П. МИТНА РЕФОРМА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ДОСВІД, КОРИСНИЙ ДЛЯ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ..... **345**

Петруненко Я.В. ПОРІВНЯЛЬНО-АНАЛІТИЧНЕ ДОСЛІДЖЕННЯ НОРМОПРОЄКТНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ ТА КРАЇНАХ ЄС.....**352**

Савка О.І. РЕГУЛЮВАННЯ ПРИВАТНОЇ ВІЙСЬКОВОЇ ТА ОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ: ПОРІВНЯЛЬНИЙ АНАЛІЗ ПОЛІТИКИ МІЖНАРОДНИХ ОРГАНІЗАЦІЙ І СВІТОВИХ ДЕРЖАВ.....**361**

Сечін С.О. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ДОСВІД ПРАВОВОГО СТИМУЛЮВАННЯ ВИРОБНИЦТВА ЕНЕРГІЇ З ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ.....**368**

Сечін С.О. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ВИКОРИСТАННЯ ВІДНОВЛЮВАЛЬНИХ ДЖЕРЕЛ ЕНЕРГІЇ.....**374**

Сироїд Т.Л., Варнавська К.А. БЕЗПЕКОВІ ВИКЛИКИ ДЛЯ ПРАВОЗАХИСНИКІВ: МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИЙ АСПЕКТ.....**381**

Сокалюк Д.В. ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА ОРГАНІВ УПРАВЛІННЯ БОЛГАРСЬКОГО НАРОДНОГО БАНКУ.....**388**

Сокиринська О.А., Малишко І.В. ГАРАНТІЇ ВИКОНАННЯ НОРМ МІЖНАРОДНОГО ГУМАНІТАРНОГО ПРАВА ТА САНКЦІЇ, ЯКИМИ ВОНО ЗАБЕЗПЕЧУЄТЬСЯ.....**392**

Татарінова К.В., Денисенко С.І. РОЛЬ МІЖНАРОДНОГО КОМІТЕТУ ЧЕРВОНОГО ХРЕСТА В ЗАХИСТІ ЦИВІЛЬНОГО НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ: ПРАВОВИЙ І ПРАКТИЧНИЙ АСПЕКТ.....**400**

Тимощук О.Г. ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ АДАПТАЦІЇ НАЦІОНАЛЬНОГО ЗАКОНОДАВСТВА ДО ЄВРОПЕЙСЬКИХ МІЖНАРОДНО-ПРАВОВИХ СТАНДАРТІВ ПРАВ ЛЮДИНИ.....**405**

Фоміна Л.О. МІЖНАРОДНО-ПРАВОВА РЕГЛАМЕНТАЦІЯ ПРАВА НА ДОСТАТНІЙ ОДЯГ.....**412**

Шульга В.О., Курпан А.А., Мусієнко Т.С. НАСЕЛЕННЯ В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ: ПОНЯТТЯ, КАТЕГОРІЇ І ПРАВОВИЙ СТАТУС.....**419**

РОЗДІЛ XII. ФІЛОСОФІЯ ПРАВА

Кравчук О.О., Остащук І.Б. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ ПРИСЯГИ.....**426**

РОЗДІЛ XIII. АКТУАЛЬНІ ПИТАННЯ СУЧАСНОЇ ПРАВОВОЇ НАУКИ

Туряниця В.В., Шанта І.І. ЗАКОНОДАВЧЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ НАДАННЯ ЧЕХІЄЮ ДОПОМОГИ УКРАЇНІ В ПЕРІОД РОСІЙСЬКО-УКРАЇНСЬКОЇ ВІЙНИ: ОСОБЛИВОСТІ, НАПРЯМИ, ФОРМИ ТА РІВНІ.....**433**

CONTENTS

**SECTION IX. CRIMINAL PROCEDURE AND FORENSICS;
FORENSIC EXAMINATION OPERATIONAL SEARCH ACTIVITIES**

Babikov O.P. THE RIGHT TO PROTECTION: REGULATION, GAPS, FOREIGN EXPERIENCE..... **11**

Bronevytska O.M., Aftanasiv V.M. SOME ISSUES OF PREVENTION
OF ILLEGAL TRANSPLANTATION OF HUMAN ANATOMICAL MATERIALS:
CRIMINAL PROCEDURE ASPECT..... **17**

Bryankin A.S., Davydenko S.V. PROBLEMATIC ASPECTS OF CRIMINAL PROCEEDINGS
ON DRIVING A PERSON TO SUICIDE..... **24**

Voitovych E.M. ORGANIZATION OF INTERACTION BETWEEN INVESTIGATORS AND EMPLOYEES
OF OPERATIONAL UNITS AT THE INITIAL STAGE OF THE INVESTIGATION
OF A FORCED DISAPPEARANCE OF A PERSON..... **30**

Volobuev A.F. PROCEDURE FOR EVALUATING AN EXPERT'S OPINION IN CRIMINAL PROCEEDINGS..... **39**

Hloviuk I.V. ISSUES OF HUMAN RIGHTS PROTECTION IN THE MECHANISM
OF THE EUROPEAN INVESTIGATION ORDER..... **44**

Goldberg N.O., Hryhorenko M.O. THE ISSUE OF THE EXCEPTIONAL NATURE
OF PRE-TRIAL DETENTION IN THE CONTEXT OF EUROPEAN AND NATIONAL STANDARDS..... **50**

Goldberg N.O., Zubkova Ye.O. CONCEPTUAL APPROACHES TO THE CORRELATION
OF "PROTECTION" AND "SECURITY" IN CRIMINAL LAW REGULATION..... **57**

Gurtieva L.M. GROUNDS FOR POSTPONEMENT OF A COURT HEARING AT THE STAGE OF TRIAL
IN CRIMINAL PROCEEDINGS OF UKRAINE..... **63**

Derevyanko M.I., Ilchenko S.Y. CURRENT ISSUES OF COMPLIANCE WITH THE PROVISIONS
OF THE CRIMINAL PROCEDURE CODE OF UKRAINE WHEN APPLYING SPECIAL ECONOMIC
AND OTHER RESTRICTIVE MEASURES (SANCTIONS)..... **68**

Zinkovskyy I.P. THE USE OF THE REVIEW OF THE EXPERT'S FINDINGS
IN CRIMINAL PROCEDURAL PROVING..... **74**

Kopcha V.V. PROCEDURAL DECISION ON THE APPOINTMENT AND CONDUCT OF TECHNICAL
FORENSIC EXAMINATION OF DOCUMENTS DURING THE INVESTIGATION OF OFFICIAL FORGERY..... **80**

Koroid Y.M. IMPLEMENTATION OF THE RIGHT TO APPEAL IN CRIMINAL PROCEEDINGS..... **87**

Krykunov O.V., Starko O.L. THE RULE OF LAW AS AN PRINCIPLE OF THE CRIMINAL PROCESS
AND LAW ENFORCEMENT ACTIVITY..... **93**

Kubariev I.V., Barhan S.S. MODERN APPROACHES TO THE ORGANIZATION
OF PRE-TRIAL INVESTIGATION:
CRIMINALISTICS ASPECT..... **99**

Kuntii A.I. FORENSIC CHARACTERISTICS OF THE UNAUTHORIZED LEAVING
OF THE BATTLEFIELD OR REFUSAL TO ACT WITH WEAPONS..... **104**

Luhina N.A., Belychko V.F., Pidhorodetskyi V.O. GUARANTEES OF A FAIR TRIAL
IN THE CONTEXT OF ARMED CONFLICT:
CRIMINAL PROCEDURE ASPECT..... **110**

Maletova O.S., Tatarynova K.V. THE FUNCTIONING OF THE JURY COURT
IN UKRAINE'S CRIMINAL JUSTICE SYSTEM:
CURRENT STATE, CHALLENGES, AND PROSPECTS FOR DEVELOPMENT..... **115**

Matis Jakub. DIGITAL EVIDENCE AND ITS USE FOR CRIMINAL PROCEEDINGS.....**121**

Myroshnychenko Yu.M. JUDICIAL PRACTICE IN THE ASPECT OF THE COURT'S ASSESSMENT OF EVIDENCE IN CRIMINAL PROCEEDINGS.....**127**

Payda M.I. PLEA AGREEMENT IN CRIMINAL PROCEEDINGS: FEATURES OF APPLICATION AND PROSPECTS FOR IMPROVEMENT.....**133**

Pohoretskyi M.A. THE CRIMINAL PROCEDURE CODE OF UKRAINE UNDER MARTIAL LAW: NOVELTIES, EFFECTIVENESS AND CHALLENGES TO HUMAN RIGHTS.....**142**

Pcholkin V.D., Fedosova O.V. TAKING INTO ACCOUNT INTERNATIONAL EXPERIENCE IN OBSERVING HUMAN RIGHTS AND FREEDOMS WHEN APPLYING SPECIAL (COVERT) INVESTIGATION METHODS.....**155**

Rusanivskyi S.V. THE METHOD OF COMMITTING A CRIME AS AN ELEMENT OF THE FORENSIC CHARACTERISTICS OF ABUSE OF POWER OR OFFICIAL AUTHORITY BY A LAW ENFORCEMENT OFFICER WITH THE USE OF WEAPONS OR SPECIAL MEANS.....**162**

Sahoshko M.O. INVOLVEMENT OF AN EXPERT BY A LAWYER DURING THE INVESTIGATION OF ILLEGAL MANUFACTURING, STORAGE, SALE OF FUEL OR ITS TRANSPORTATION FOR THE PURPOSE OF SALE..... **168**

Slobodeniuk I.V. THE LIMITS OF THE DISCRETION OF THE INVESTIGATING JUDGE WHEN CONSIDERING COMPLAINTS AGAINST DECISIONS, ACTIONS OR INACTION OF THE INVESTIGATOR, INQUIRER OR PROSECUTOR WITHIN THE FRAMEWORK OF THE PRE-TRIAL INVESTIGATION.....**173**

Stolitnii A.V. UNIFIED REGISTER OF PRE-TRIAL INVESTIGATIONS AS PART OF THE INFORMATION AND COMMUNICATION SYSTEM OF PRE-TRIAL INVESTIGATION.....**179**

Tsymbalyuk V.I. JUDICIAL CONTROL OVER COMPLIANCE WITH REASONABLE TIME LIMITS IN CRIMINAL PROCEEDINGS: ANALYSIS OF JUDICIAL PRACTICE.....**187**

Tsymbaliuk V.I., Krasko M.I., Omelchenko S.L. LEGAL ASPECTS OF THE NATIONAL POLICE ACTIVITIES UNDER THE LEGAL REGIME OF MARTIAL LAW.....**193**

Tsymbaliuk V.I., Krasko M.I., Omelchenko S.L. GENDER ASPECTS IN POLICE TACTICAL TRAINING: ISSUES OF EQUAL ACCESS AND CURRICULUM ADAPTATION.....**202**

Chervanova D.A., Kurman O.V. APPLICATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN CRIMINSTICS: PROSPECTS AND RISKS.....**211**

Shepilov O.O. CIRCUMSTANCES THAT ARE SUBJECT TO CLARIFICATION AT THE INITIAL STAGE OF THE INVESTIGATION OF MEDICINAL PRODUCTS COUNTERFEIT AND CIRCULATION OF COUNTERFEIT MEDICINAL PRODUCTS.....**216**

SECTION X. JUDICIAL SYSTEM; THE PROSECUTION SERVICE AND ADVOCACY

Bakaianova N. DISCIPLINARY PROCEEDINGS AGAINST A LAWYER IN THE LIGHT OF LEGAL REFORMS.....**221**

Kuznetsov V.V., Siyploki M.V. RESTORATION OF THE NATIONAL SYSTEM OF MILITARY COURTS: MODERN PROBLEMS OF LAWMAKING.....**226**

Semenov M.V. ATTORNEY-CLIENT PRIVILEGE: PROBLEMS OF DEFINING THE SUBJECT AND SCOPE..... **234**

SECTION XI. INTERNATIONAL LAW

Babarytskyi O.V., Ignatieva A.I, Budnik I.K. THE ROLE OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS IN THE MODERN WORLD.....**239**

Babarytskyi O.V., Ignatieva A.I, Syrovyu S.V. HUMAN RIGHTS IN THE EUROPEAN UNION IN THE PRESENT.....**244**

Baklanova K.V., Myronov O.D., Yakoviyk I.V. SYNCHRONIZATION OF SANCTIONS BETWEEN UKRAINE AND THE EUROPEAN UNION.....**249**

Bzova L.G. SUBJECTS OF DISCIPLINARY PROCEEDINGS AGAINST A JUDGE UNDER THE LEGISLATION OF UKRAINE AND SPAIN: COMPARATIVE LEGAL ANALYSIS.....**254**

Buchynska A.Yo. THE REGULATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCES IN THE EUROPEAN UNION: STAGES, CHALLENGES, PROSPECTS.....**259**

Vosmachkyna V.V. THE CONDITIONALITY MECHANISM AS A TOOL FOR PROTECTING THE FINANCIAL INTERESTS OF THE EUROPEAN UNION: AN ANALYSIS OF EFFECTIVENESS AND POTENTIAL RISKS.....**266**

Horobets I.M. BREACH OF CONTRACTUAL OBLIGATIONS IN INTERNATIONAL LAW DURING THE ARMED CONFLICT: THEORETICAL AND PRACTICAL ASPECTS.....**271**

Dikhtiaruk A.B. THE LEGAL LIMITS OF HIGHER EDUCATION INTERNATIONALIZATION IN UKRAINE.....**276**

Zabokrytskyy I. I. THE ARTIFICIAL INTELLIGENCE ACT (AI ACT) AS THE BASIS FOR LEGAL REGULATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE IN THE EU: REVIEW OF THE MAIN PROVISIONS.....**282**

Ihnatusha V.V. THE DEVELOPMENT OF INTERNATIONAL LEGAL REGULATION OF ARTIFICIAL INTELLIGENCE WITHIN THE UNITED NATIONS.....**287**

Karvatska S.B., Labyk A.R. STRENGTHENING INTERNATIONAL LAW AND ENSURING ITS EFFECTIVENESS: CHALLENGES AND PROSPECTS.....**297**

Katynska L.R. LEGAL REGULATION OF DENTAL SERVICES ADVERTISING IN THE EUROPEAN UNION AND IN UKRAINE.....**303**

Kozhevnykova V.O. SOME ASPECTS OF THE SUBSTANCE AND ACTIVITIES OF NON-GOVERNMENTAL ORGANIZATIONS (NGO) IN MODERN CONDITIONS.....**309**

Korol'ov S.S., Ignatieva A.I., Garaz A.I. INTERNATIONAL LAW AND THE PROTECTION OF HUMAN RIGHTS IN WARTIME.....**313**

Mamedova E.G. TRANSFORMATION OF ASYLUM POLICY IN THE EUROPEAN UNION IN THE CONTEXT OF SECURITY CHALLENGES OF THE RUSSIA-UKRAINE WAR: LEGAL AND INSTITUTIONAL ANALYSIS.....**318**

Novykov O.S. THE TRANSFORMATION OF EU SANCTIONS POLICY FOR HUMAN RIGHTS PROTECTION: FROM A DECLARATORY STANCE TO A GLOBAL REGIME.....**325**

Olishevskyi I.V. COMPARATIVE ANALYSIS OF INTERNATIONAL COOPERATION BETWEEN THE STATE BORDER GUARD SERVICE OF UKRAINE AND BORDER AGENCIES OF NEIGHBORING STATES IN THE FIELD OF BORDER SECURITY BEFORE AND AFTER THE FULL-SCALE RUSSIAN INVASION.....**332**

Petrova N.O. INTERNATIONAL LEGAL REGULATION OF DIPLOMATIC PROTOCOL AND ETIQUETTE: CURRENT TENDENCIES AND PROSPECTS.....**339**

Petrova I.P. THE EUROPEAN UNION CUSTOMS REFORM: EXPERIENCE USEFUL FOR UKRAINE ON ITS PATH TO EUROPEAN INTEGRATION.....**345**

Petrunenko Ia.V. COMPARATIVE-ANALYTICAL STUDY OF NORMATIVE-DRAFTING ACTIVITIES IN UKRAINE AND EU COUNTRIES.....**352**

Savka O.I. REGULATION OF PRIVATE MILITARY AND SECURITY ACTIVITIES: A COMPARATIVE ANALYSIS OF THE POLICIES OF INTERNATIONAL ORGANIZATIONS AND WORLD POWERS.....**361**

Sechin S.O. EUROPEAN EXPERIENCE IN LEGAL STIMULATING ENERGY PRODUCTION FROM RENEWABLE SOURCES.....**368**

Sechin S.O. INTERNATIONAL LEGAL REGULATION OF RENEWABLE ENERGY SOURCES.....**374**

Syroid T.L., Varnavska K.A. SECURITY CHALLENGES FOR HUMAN RIGHTS DEFENDERS: INTERNATIONAL LEGAL ASPECT.....**381**

Sokaliuk D.V. GENERAL CHARACTERISTICS OF THE GOVERNING BODIES OF THE BULGARIAN NATIONAL BANK.....**388**

Sokyrynska O.A., Malyshko I.V. GUARANTEES OF COMPLIANCE WITH THE NORMS OF INTERNATIONAL HUMANITARIAN LAW AND SANCTIONS BY WHICH IT IS ENSURED.....**392**

Tatarinova K.V., Denysenko S.I. THE ROLE OF THE INTERNATIONAL COMMITTEE OF THE RED CROSS IN THE PROTECTION OF CIVILIANS IN UKRAINE: LEGAL AND PRACTICAL ASPECTS.....**400**

Tymoshchuk O.G. THE LEGAL MECHANISM FOR ADAPTING NATIONAL LEGISLATION TO EUROPEAN INTERNATIONAL LEGAL STANDARDS OF HUMAN RIGHTS.....**405**

Fomina L.O. INTERNATIONAL LEGAL REGULATION OF THE RIGHT TO ADEQUATE CLOTHING.....**412**

Shulha V.O., Kurpan A.A., Musiienko T.S. POPULATION IN INTERNATIONAL LAW: CONCEPT, CATEGORIES AND LEGAL STATUS.....**419**

SECTION XII. THE PHILOSOPHY OF LAW

Kravchuk O.O., Ostashchuk I.B. LIABILITY FOR VIOLATION OF THE OATH.....**426**

SECTION XIII. CURRENT ISSUES OF MODERN LEGAL SCIENCE

Turyanytsya V.V., Shanta I.I. LEGISLATIVE PROVISION OF CZECH REPUBLIC'S ASSISTANCE TO UKRAINE DURING THE RUSSIAN-UKRAINIAN WAR: FEATURES, DIRECTIONS, FORMS AND LEVELS.....**433**

УДК 339.5:340.5:351
DOI https://doi.org/10.24144/2788-6018.2025.03.3.54

МИТНА РЕФОРМА ЄВРОПЕЙСЬКОГО СОЮЗУ: ДОСВІД, КОРИСНИЙ ДЛЯ УКРАЇНИ НА ШЛЯХУ ДО ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

Петрова І.П.,
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри адміністративного права,
процесу та митної безпеки
Навчально-наукового інституту економічної безпеки
та митної справи,
Державний податковий університет,
дослідник Освітньо-наукового центру
Федерального фінансового управління,
BWZ Münster, Німеччина
ORCID: 0000-0002-8488-7969

Петрова І.П. Митна реформа Європейського Союзу: досвід, корисний для України на шляху до Євроінтеграції.

Максимальне наближення митної політики України до стандартів Європейського Союзу є одним із пріоритетних напрямів європейської інтеграції нашої держави. Цей процес передбачає гармонізацію митного законодавства, процедур і інструментів відповідно до норм ЄС, що відкриває низку важливих переваг для України.

Митна сфера відіграє ключову роль у процесі економічної інтеграції України з ЄС. Ефективна митна політика, орієнтована на європейські стандарти, сприяє спрощенню митних формальностей і зменшенню бар'єрів у торгівлі з державами-членами ЄС, формуванню сприятливого інвестиційного клімату, підвищенню конкурентоспроможності національної економіки, а також забезпеченню більшої прозорості та ефективності функціонування митних органів.

Основним міжнародно-правовим документом, що регламентує процес наближення митної політики України до стандартів ЄС, є Угода про асоціацію між Україною та Європейським Союзом. Цей стратегічний документ передбачає створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі, а також визначає загальні рамки співпраці між Україною та ЄС, включаючи адаптацію митного законодавства.

Стаття присвячена аналізу митної реформи Європейського Союзу, впровадження якої заплановано до 2040 року, та її впливу на процес Євроінтеграції України. Визначено основні етапи розвитку митної системи ЄС, розглянуто ключові елементи митного законодавства, а також зміни та доповнення, що були введені у 2023–2024 роках, в тому числі спрощення митних формальностей за допомогою більш широкого використання штучного інтелекту, Європейського Хабу митних даних (нової митної бази даних ЄС / EU Customs Data Hub) і нового Митного органу ЄС (EU Customs Authority).

Окрему увагу приділено досвіду ЄС, корисному для України, зокрема в контексті цифровізації митних процесів та створення нових митних інституцій. Описано перспективи, які відкриваються для України в процесі реформування митної служби, зокрема з точки зору інтеграції з європейським митним простором, боротьби з корупцією та покращення умов для ведення бізнесу. У висновках підкреслюється важливість адаптації українського митного законодавства до стандартів ЄС для забезпечення стабільного економічного розвитку та ефективної інтеграції України до Європейського Союзу.

Ключові слова: митна реформа, Європейський Союз, цифровізація, уповноважений економічний оператор, митне законодавство, Євроінтеграція.

Petrova I.P. The European Union customs reform: experience useful for Ukraine on its path to European integration.

The alignment of Ukraine's customs policy with the standards of the European Union is one of the key priorities of the country's European integration. This process involves the harmonization of customs legislation, procedures, and instruments with EU norms, offering a range of significant benefits for Ukraine.

The customs sector plays a crucial role in the economic integration of Ukraine with the EU. An effective customs policy aligned with European standards facilitates the simplification of customs

formalities and the reduction of trade barriers with EU member states, contributes to the creation of a favorable investment climate, enhances the competitiveness of the national economy, and improves the transparency and efficiency of customs authorities.

The main international legal instrument governing the process of aligning Ukraine's customs policy with EU standards is the Association Agreement between Ukraine and the European Union. This strategic document provides for the establishment of a Deep and Comprehensive Free Trade Area and defines the general framework of cooperation between Ukraine and the EU, including the approximation of customs legislation.

The article is devoted to the analysis of the European Union's customs reform, which is planned to be implemented by 2040, and its impact on Ukraine's European integration process. The main stages of the development of the EU customs system are identified, key elements of customs legislation are examined, as well as the changes and additions introduced in 2023–2024, including the simplification of customs formalities through the wider use of artificial intelligence, the European Customs Data Hub (the new EU customs database), and the new EU Customs Authority.

Particular attention is given to aspects of the EU's experience that are relevant for Ukraine, especially in the context of customs process digitalization and the establishment of new customs institutions.

The article also outlines prospects for Ukraine in the context of customs service reform, with a focus on integration into the European customs space, combating corruption, and improving business conditions. The conclusions highlight the importance of aligning Ukrainian customs legislation with EU standards to ensure sustainable economic development and effective integration into the European Union.

Key words: customs reform, European Union, digitalization, Authorized Economic Operator, customs legislation, European integration.

Постановка проблеми. Сьогодні Україна перебуває на важливому етапі свого історичного розвитку - на шляху до повноправного членства в Європейському Союзі. Одним із ключових напрямів цього процесу є реформування митної системи - важливої складової економічної політики будь-якої держави, що безпосередньо впливає на розвиток зовнішньої торгівлі, інвестиційний клімат та бюджетні надходження. Європейський Союз, який має унікальний досвід формування наднаціонального митного простору, пропонує для України взірець комплексного підходу до модернізації митних процедур, нормативної бази та цифровізації процесів.

У межах євроінтеграції Україна зобов'язалася поступово гармонізувати своє митне законодавство з митними нормами ЄС, зокрема з Єдиним митним кодексом (Union Customs Code) [1]. Однак для досягнення реальної сумісності потрібно не лише адаптувати правові норми, а й врахувати інституційну, технічну та адміністративну складові реформи, які стали запорукою успіху європейської митної інтеграції.

У травні 2023 року Європейською комісією анонсовано масштабну реформу Митного Союзу ЄС з моменту його створення у 1968 році. Митний союз є основою єдиного ринку ЄС [2], що дозволяє вільне переміщення товарів в межах Союзу. Існуюча (ІТ) інфраструктура окремих митних адміністрацій країн-членів має бути замінена централізованою митною платформою ЄС. Це буде контролюватися новим митним органом ЄС. Компанії-імпортери зможуть вносити всю інформацію про товари, ланцюги поставок і, відповідно, митне оформлення через онлайн-середовище.

Очевидно, що дана реформа матиме вплив і на Україну, яка проголосила незворотній курс на Євроінтеграцію. Процес європейської інтеграції України передбачає поступове приведення митної політики у відповідність до стандартів ЄС, в тому числі і митного законодавства.

Метою дослідження є аналіз і розгляд основних етапів митної реформи ЄС, ключових елементів сучасного митного законодавства Союзу, а також змін, які мають стати частиною нової стратегії митного управління. Особливу увагу приділено аналізу того, який саме досвід ЄС є найбільш релевантним для України, та які перспективи відкриває його втілення на практиці.

Стан опрацювання проблематики. Дослідженнями у сфері митної реформи ЄС та передумов її виникнення займалися переважно представники німецької науки, хоча ця проблематика активно обговорюється і науковцями інших країн ЄС. Поясняються це тим, що саме представники Німеччини є авторами уніфікованого Митного кодексу ЄС та митного права ЄС. У зв'язку з цим варто відзначити праці німецьких юристів: С. Ріннерт, яка досліджувала як передумови запланованої митної реформи [3], так і окремі її аспекти; Люкс М., який дослідив як загальні питання цієї реформи [4; 5; 6], так і її вплив на концепцію Уповноважених (авторизованих) економічних операторів [7]; Граф фон Бернштorф К. у численних працях досліджує вплив директив митної реформи на імпортерів [8], ІТ-безпеку на суб'єктів ЗЕД [9], а також переваги електронних транспортних документів [10]. У цьому аспекті варто відзначити також праці італійця А. Фрушіоне [11] та бельгійського

юриста П. Муньїса, який асоціює митну реформу ЄС зі «створенням митного союзу мрії» [12]. Серед українських науковців слід виокремити працю Т. Караваєва та Н. Калугіної, в якій автори аналізують останні зміни в українському митно-правовому полі [13], працю Плотухи Є., який розкриває основні аспекти реформи митного союзу ЄС та її вплив на подальшу трансформацію організаційно-правових основ митної справи України [14], а також публікації Подолянця В. [15] та Бикової А. [16], які носять здебільшого інформативний ніж науковий характер. Таким чином, вивчення європейського досвіду в частині проведення митної реформи та можливості його використання в Україні залишається актуальним напрямком досліджень для вітчизняних науковців.

Виклад основного матеріалу. Митна політика Європейського Союзу формувалася протягом кількох десятиліть як системна відповідь на потребу у створенні єдиного економічного простору. Її еволюція відображає глибоку трансформацію підходів до регулювання зовнішньої торгівлі, посилення інтеграції та модернізації управлінських процесів.

Першим вагомим етапом стало формування митного союзу ЄС, що офіційно завершилося у 1968 році. Це забезпечило скасування внутрішніх митних бар'єрів між країнами-членами та запровадження єдиного зовнішнього тарифу щодо третіх країн. Такий крок створив передумови для поглибленої економічної інтеграції в межах спільного ринку.

Наступним ключовим етапом стало впровадження Єдиного адміністративного документа (SAD) у 1988 році, що забезпечило уніфікацію митного декларування на території Союзу. Це дозволило стандартизувати митну документацію та зменшити адміністративний тягар для бізнесу.

З 1990-х років Європейський Союз зробив ставку на цифровізацію митних процедур, що дало змогу поступово відмовлятися від паперових декларацій. Кульмінацією цих зусиль стало прийняття Єдиного митного кодексу Європейського Союзу (Union Customs Code, UCC), що був остаточно прийнятий Регламентом (ЄС) № 952/2013 Європейського Парламенту та Ради і набрав чинності 1 травня 2016 року [1]. Кодекс передбачає максимальне використання електронного декларування, запровадження єдиного вікна, а також загальне посилення прозорості митних процедур. UCC замінив попередній Митний кодекс 1992 року та став відповіддю на потребу в цифровізації, уніфікації процедур та спрощенні митних операцій в умовах сучасної торгівлі. Кодекс є обов'язковим для всіх країн-членів ЄС та забезпечує єдиний правовий простір для здійснення митного контролю, збору мит та захисту фінансових інтересів Союзу.

Останнім етапом на сьогодні є ініціатива ЄС щодо нової митної архітектури, яка була представлена Європейською комісією 17 травня 2023 році. Нова стратегія митної реформи передбачає комплексне оновлення правової, інституційної та технологічної бази функціонування митного союзу ЄС.

Оновлення ***правової бази*** передбачає нову хвилю реформ в частині внесення змін і доповнень до митного законодавства ЄС. В першу чергу, це пов'язано з тим, що Європейський Союз упродовж останніх десятиліть постійно адаптує свою митну систему до змін глобального економічного середовища, технологічного прогресу та безпекових викликів. Попри те, що Єдиний митний кодекс ЄС (UCC) і досі виконує свою функцію як базовий нормативно-правовий акт, практичне його впровадження виявило низку складнощів, які зумовили потребу в новій хвилі законодавчих змін.

Зважаючи на це Європейською Комісією було запропоновано низку змін до митного законодавства ЄС, а саме:

- Пропозиції щодо Регламенту Європейського Парламенту та Ради про створення Митного кодексу Союзу та Митного органу Європейського Союзу, а також про скасування Регламенту (ЄС) № 952/2013 [1];
- Пропозиції щодо Рекомендації Ради про внесення змін до Регламенту (ЄЕС) № 2658/87 щодо запровадження спрощеного тарифного режиму для дистанційної торгівлі товарами та Регламенту (ЄС) № 1186/2009 щодо скасування порогового значення для звільнення від сплати митних платежів [18];
- Пропозиції щодо Директиви Ради ЄС про внесення змін до Директиви 2006/112/ЄС щодо правил ПДВ, які стосуються оподатковуваних осіб, які сприяють дистанційним продажам імпортованих товарів, а також застосування спеціальної схеми для дистанційних продажів товарів, імпортованих з третіх територій або третіх країн, і спеціальних механізмів декларування та сплати імпортного ПДВ [19].

Враховуючи масштаби запропонованих законодавчих змін, Єврокомісія підготувала Робочий документ «Звіт про оцінку впливу» [17], в якому проаналізовано наслідки перегляду митного законодавства ЄС. Ключові зміни у законодавство ЄС торкнуться не лише Єдиного митного кодексу ЄС (хоча це є одним з ключових моментів реформи), а й законодавства у сфері дистанційної торгівлі, а також законодавства у сфері ПДВ.

Передбачається, що в першу чергу зміни до митного законодавства, включаючи новий Митний кодекс ЄС, будуть спрямовані на скорочення та спрощення етапів процесу імпорту, уточнення

обов'язків його основних суб'єктів (зокрема, імпортерів та експортерів) замість цілої низки суб'єктів з невизначеними обов'язками (декларант, боржник, бенефіціар митної процедури тощо). Разом із тим, реформа посилить спроможність митних органів здійснювати нагляд і контроль за товарами, що ввозяться на територію Митного союзу та вивозяться з неї. Для здійснення цілеспрямованих і скоординованих дій митниками застосовуватиметься новий стратегічний підхід, заснований на аналізі даних про ланцюги постачань.

В другу чергу передбачено перегляд існуючої станом на сьогодні концепції уповноважених економічних операторів, яка передбачає новий підхід до партнерства між митними органами та підприємствами за принципом «Довіряй та перевіряй» («Trust and Check»), де додаткові привілеї будуть доступні для підприємств з прозорою діяльністю, які довели свою надійність. Митні органи ЄС матимуть повний контроль ланцюга постачання цих перевірених підприємств, натомість вони можуть бути уповноважені митницею самостійно контролювати дотримання митних правил, здійснювати випуск товарів від імені митних органів та періодично сплачувати мита без необхідності подання митних декларацій на основі операцій з кожною партією товарів. Іншими словами, вони пересуватимуться «зеленими смугами» без формальної взаємодії з митним органом і без адміністративного навантаження, а заходи контролю будуть проводитися митними органами лише у разі необхідності [14, с. 172].

Інституційні (організаційні) та інформаційні зміни митної реформи, запропоновані Європейською Комісією, включають створення Митного органу ЄС (EU Customs Authority) та Хабу митних даних (EU Customs Data Hub) – як відповідь на виклики цифрової доби, глобалізації торгівлі та необхідність оперативного контролю за переміщенням товарів.

Передбачена в рамках союзного механізму нова інституція, єдиний наднаціональний орган з координації митної політики – Митний орган ЄС (EU Customs Authority) переберe на себе частину повноважень національних митних адміністрацій, зокрема щодо аналізу ризиків, стандартизації процесів та обміну даними. Це дозволить зменшити фрагментованість системи та підвищити її оперативність. До основних завдань нового органу належатиме:

- розробка та підтримка Хабу митних даних ЄС, а також контроль за інтеграцією існуючих національних митних ІТ-систем;
- управління ризиками на рівні ЄС, використовуючи для аналізу ризиків дані, що постійно оновлюються у Хабі митних даних ЄС. На основі цього аналізу Митний орган ЄС надаватиме національним митним органам рекомендації щодо контролю, які ті повинні будуть застосовувати або обґрунтувати відмову від їхнього застосування;
- об'єднання та координація митної практики на центральному рівні для втілення в життя ідеї функціонування митної системи ЄС «як одне ціле»;
- координація оперативного управління кризовими ситуаціями. Митний орган ЄС розроблятиме протоколи і процедури для різних кризових сценаріїв і забезпечуватиме їх застосування всіма країнами-членами, в першу чергу їхніми митними органами [17].

В свою чергу, зміни, передбачені в інформаційному забезпеченні, зокрема, створення Хабу митних даних ЄС, як централізованої ІТ моделі для збору та накопичення інформації, необхідної для здійснення митних формальностей, а також інших видів контролю, дозволить збирати, обробляти, об'єднувати і зберігати всі відповідні дані, докорінно змінивши спосіб надання інформації, її використання для митного контролю та обмін з органами влади країн-партнерів. Хаб митних даних ЄС здійснюватиме також аналіз ризиків на рівні ЄС. Шляхом прямого підключення до Хабу митних даних ЄС, а не до численних національних систем, інформація надаватиметься митному органу. Це дозволить пакетну передачу, а незмінна інформація може бути надана один раз і повторно використана для подальшого імпорту або експорту. Доступ до Хабу митних даних ЄС матимуть національні органи влади, а також Європейська Комісія, Європейський офіс з протидії шахрайству (OLAF), Європейська прокуратура (EPPO) і, за певних умов, Європол та Європейське агентство прикордонної та берегової охорони (Frontex), що значно посилить їхні аналітичні можливості [17]. Це уможливить контроль ризиків по всьому ЄС, незалежно від того, звідки надходять товари, тим самим підтримуючи управління ризиками на рівні ЄС і на національному рівні. У довгостроковій перспективі платформа має замінити національні системи декларування (наприклад, ATLAS у Німеччині, DELTA у Франції, MDAS у Литві), що призведе до економії коштів, оскільки більше не потрібно буде експлуатувати та постійно вдосконалювати 27 різних систем декларування (з різними інтерфейсами, варіантами для різних етапів процесу імпорту або експорту та варіантами для різних митних процедур) [5; 6].

Ще одним значущим напрямком митної реформи є ***інтеграція штучного інтелекту*** (ШІ) та аналітики великих даних (Big Data Analytics). Нові інструменти цифрової обробки інформації будуть використовуватись для виявлення нелегальної торгівлі, ухилення від сплати мита, аналізу пове-

дінкових моделей операторів та прогнозування загроз. Штучний інтелект значно покращує ефективність та точність митних процедур у Європейському Союзі, допомагаючи митникам виконувати складні завдання в реальному часі та знижуючи адміністративне навантаження. Наведемо декілька прикладів того, як ШІ застосовується для вдосконалення митних формальностей і процедур:

– *Аналіз ризиків та автоматичний контроль*. Штучний інтелект допомагає митним органам ЄС аналізувати величезні обсяги даних, щоб ідентифікувати потенційно небезпечні чи незаконні товари, які можуть порушувати митні норми або стандартами безпеки. Це дозволяє митникам зменшити фізичні перевірки та зосередитися на високоризикованих вантажах. Так, впровадження системи Risk Management Framework (RMF) у рамках митних операцій ЄС дозволяє митним органам автоматично аналізувати імпортні та експортні декларації для виявлення можливих загроз. ШІ обробляє та перевіряє інформацію на основі історичних даних, трендів та інших факторів для оцінки ризиків.

– *Інтелектуальні системи для перевірки митної вартості та походження товарів*. ШІ допомагає верифікувати митну вартість та походження товарів, що є важливими складовими митних процедур. Автоматизація цього процесу зменшує людську помилку та прискорює процедури оформлення вантажів. Наприклад, система Customs Decision Support System (CDSS) в ЄС дозволяє митникам швидко отримувати рекомендації щодо класифікації товарів, визначення митної вартості та відповідних митних тарифів, використовуючи алгоритми машинного навчання для порівняння з історичними даними.

– *Виявлення контрабанди та нелегальних товарів*. ШІ активно застосовується для виявлення контрабанди, підроблених товарів, а також для перевірки дотримання стандартів безпеки. ШІ може аналізувати зображення товарів, їх упаковки та документацію, порівнюючи ці дані з існуючими базами даних. Приклад: У деяких європейських портах і аеропортах використовуються системи на базі комп'ютерного зору (AI-powered image recognition) для автоматичної перевірки вантажів. ШІ сканує контейнери і пакувальні матеріали, порівнюючи з базами даних товарів, що можуть бути забороненими або фальсифікованими.

– *Інтеграція з іншими інституціями та системами*. ШІ дозволяє митним органам інтегрувати свої системи з іншими державними установами та міжнародними базами даних, такими як інтерполівські бази даних, що допомагає у боротьбі з незаконним оборотом товарів, тероризмом та іншими загрозами. Приклад: EU Customs Risk Management System (CRMS) інтегрується з іншими правоохоронними системами для автоматичного обміну інформацією і спільної роботи з іншими країнами, забезпечуючи більш ефективну перевірку товарів на кордоні.

Таким чином, ШІ в митній сфері ЄС робить митні процедури більш ефективними, автоматизованими і безпечними. Використання технологій штучного інтелекту дозволяє митним органам скоротити час оформлення вантажів, зменшити адміністративні витрати і посилити контроль за безпекою та дотриманням законодавства.

Пропозиції Європейської Комісії також містять положення щодо посилення екологічного контролю імпорту товарів, урахування стандартів сталого розвитку та прав людини у ланцюгах постачання.

Очікується, що впровадження реформи триватиме до 2040 року поетапно, з особливим акцентом на залучення бізнесу та цифрових провайдерів до процесу формування нової архітектури митної системи.

Для України цей процес є надзвичайно важливим у контексті адаптації національного законодавства до оновленої правової реальності ЄС, з урахуванням нових стандартів та вимог до митної діяльності, які визначатимуть європейський ринок найближчими роками.

Висновки. Анонсована митна реформа ЄС однозначно матиме вплив на Україну, митну справу та її правове поле. Процес євроінтеграції України передбачає не лише політичне зближення з Європейським Союзом, а й глибоку трансформацію інституційних систем, серед яких митна служба відіграє одну з ключових ролей. Реформа митниці в Україні є частиною зобов'язань, передбачених Угодою про асоціацію з ЄС [20], а також умовою для подальшого наближення до стандартів внутрішнього ринку Євросоюзу. У цьому контексті досвід ЄС із модернізації митної системи є надзвичайно цінним.

Взятий за основу Єдиний митний кодекс ЄС слугує базовою моделлю для гармонізації українського митного законодавства. На законодавчому рівні Україна вже здійснила низку кроків у цьому напрямі, зокрема імплементувала чимало положень у свій Митний кодекс, але потребує подальших зусиль у сфері повного впровадження європейських процедур, критеріїв класифікації товарів, оцінки митної вартості, транзитних механізмів тощо. Заплановане прийняття Митного кодексу ЄС Верховною Радою України у січні 2026 року та його вступ в силу на території України стане важливим етапом у реформуванні митної системи України. Це дозволить покращити митне адміністрування, сприяти прозорості процедур, знизити корупційні ризики та підвищити ефективність зовнішньої торгівлі.

Зрештою, досвід ЄС свідчить, що ефективна митна система – це не лише інструмент наповнення бюджету, а й ключ до сталого економічного розвитку, інтеграції до світової торгівлі та забезпечення національної безпеки. Для України, яка прагне стати повноправним членом європейської спільноти, засвоєння цього досвіду є не лише корисним, а й необхідним.

Імплементація європейського досвіду в реформуванні митної системи відкриває для України широкі перспективи як у контексті євроінтеграції, так і загального модернізаційного курсу держави. З урахуванням поточної політичної волі, стратегічної орієнтації на членство в ЄС та підтримки з боку європейських інституцій, реформування митниці може стати одним із прикладів успішної інституційної трансформації.

У підсумку, слід підкреслити, що реформування митної системи відповідно до стандартів Європейського Союзу - це не лише технічний процес гармонізації законодавства. Це - глибока структурна зміна у способі взаємодії держави з бізнесом, у забезпеченні прозорості економічної політики та наближенні до найкращих світових практик.

Європейський досвід демонструє, що митна система XXI століття - це передусім цифрова, аналітична, сервісна структура, яка забезпечує баланс між контролем і сприянням торгівлі. Україна має всі передумови, щоби скористатися цим досвідом максимально ефективно - за умови політичної послідовності, підтримки з боку ЄС та активної участі бізнес-середовища.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the Union Customs Code and the European Union Customs Authority, and repealing Regulation (EU) No 952/2013. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023PC0258&amp%3Bqid=1684913361276.
2. European Parliament resolution 2022/3015(RSP) of 18 January 2023 on the 30th anniversary of the single market: celebrating achievements and looking towards future developments. URL: https://www.europarl.europa.eu/doceo/document/TA-9-2023-0007_EN.html.
3. Rinnert S. Einführung in die geplante Reform des europäischen Zollrechts. *AW-Prax. Außenwirtschaftliche Praxis – Sonderausgabe.* 2024. Service-Guide Reguvis.de/aw-portal. S. 13–16. URL: https://www.reguvis.de/de/media/pdf/AW-Prax_Service_Guide_2024.pdf.
4. Lux M. The Ambitious Customs Reform Package Proposed by the EU Commission. *Global Trade and Customs Journal*. 2023. Issue 11, pp. 399–425, https://doi.org/10.54648/gtcj2023049.
5. Lux M. Die Reform des UZK. Ehrgeizige und weit reichende Vorschläge der EU-Kommission. *Außenwirtschaftliche Praxis – Sonderausgabe.* 2024. Service-Guide Reguvis.de/aw-portal. S. 9–12. URL: https://www.reguvis.de/de/media/pdf/AW-Prax_Service_Guide_2024.pdf.
6. Lux M. The Reform of the UCC. Ambitious and far-reaching customs reform proposals by the EU Commission. *Customs Compliance & Risk Management Journal.* 2023. Issue 20, April / May. URL: https://www.customsclearance.net/en/articles/the-reform-of-the-ucc.
7. Lux M. EU Customs Reform: What can future Trust and Check Traders expect and what will be the situation of other economic operators? *Customs Compliance & Risk Management Journal*. 2024. Issue 25. February / March. URL: https://www.customsclearance.net/en/articles/eu-customs-reform-what-can-future-trust-and-check-traders-expect-and-what-will-be-the-situation-ofother-economic-operators.
8. Christoph Graf von Bernstorff. Neues zur EU-Produkthaftung. *Außenwirtschaftliche Praxis – Sonderausgabe.* 2024. Service-Guide Reguvis.de/aw-portal. S. 49–51. URL: https://www.reguvis.de/de/media/pdf/AW-Prax_Service_Guide_2024.pdf.
9. Christoph Graf von Bernstorff. Neue EU-Regeln zur IT-Sicherheit von Unternehmen. *Außenwirtschaftliche Praxis – Sonderausgabe.* 2024. Service-Guide Reguvis.de/aw-portal. S. 51–53. URL: https://www.reguvis.de/de/media/pdf/AW-Prax_Service_Guide_2024.pdf.
10. Christoph Graf von Bernstorff. Zur Entwicklung elektronischer Transportdokumente. *Außenwirtschaftliche Praxis – Sonderausgabe.* 2024. Service-Guide Reguvis.de/aw-portal. S. 54–56. URL: https://www.reguvis.de/de/media/pdf/AW-Prax_Service_Guide_2024.pdf.
11. Fruscione A. Facilitations for Trust & Check Operators. *Global Trade and Customs Journal*. 2023. Volume 18. Issue 11, pp. 454-456. URL: https://kluwerlawonline.com/journalarticle/Global+Trade+and+Customs+Journal/17.6/GTCJ2022035.
12. Muñiz P. Designing a Dream EU Customs Union. *Global Trade and Customs Journal*. 2023. Volume 18. Issue 11, pp. 426–-430. URL: https://kluwerlawonline.com/journalarticle/Global+Trade+and+Customs+Journal/18.11/GTCJ2023056.
13. Караваєв Т., Калугіна Н. Митна реформа ЄС: імплементація в Україні. *Зовнішня торгівля: економіка, фінанси, право*. 2024. № 1. С. 4–22. URL: https://doi.org/10.31617/3.2024(132)01.

14. Плотуха Є.П. Реформа митного союзу ЄС: перспективи та виклики для митної справи України. *Правові новели. Науковий юридичний журнал*. 2024. № 22. Міжнародний університет бізнесу і права, 2024. Видавничий дім «Гельветика». С. 170–178. URL: http://legalnovels.in.ua/journal/22_2024/22_2024.pdf.
15. Подолянець В. Митна реформа у ЄС: один EU DataHub замінить понад 111 митних систем, які зараз використовуються в ЄС. *Дзеркало тижня*. 22 лютого, 2024. URL: https:// zn.ua/ukr/ECONOMICS/novij-eu-datahub-zaminit-ponad-111-mitnikh-sistem-jaki-zarazvikoristovujutsja-v-jes.html.
16. Бикова А. У ЄС готують новий пакет митних реформ. *Logist today*. 18 травня 2023. URL: https://logist.today/uk/dnevnik_logista/2023-05-18/v-es-gotovyat-novyj-paket-tamozhennyhreform.
17. Commission Staff Working Document 'Impact Assessment Report'. Accompanying the document Proposal for a Regulation of the European Parliament and of the Council establishing the Union Customs Code and the European Union Customs Authority, and repealing Regulation (EU) No 952/2013. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023SC014 0&%3Bqid=1684913437758.
18. Proposal for a Council Regulation amending Regulation (EEC) No 2658/87 as regards the introduction of a simplified tariff treatment for the distance sales of goods and Regulation (EC) No 1186/2009 as regards the elimination of the customs duty relief threshold. URL: https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023PC0259&%3Bq id=1684913733068.
19. Proposal for a Council Directive amending Directive 2006/112/EC as regards VAT rules relating to taxable persons who facilitate distance sales of imported goods and the application of the special scheme for distance sales of goods imported from third territories or third countries and special arrangements for declaration and payment of import VAT. URL: https://eur-lex.europa.eu/ legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A52023PC0262&%3Bqid=1684913813648.
20. Угода про асоціацію між Україною, з однієї сторони, та Європейським Союзом, Європейським співтовариством з атомної енергії і їхніми державами-членами, з іншої сторони, від 27.06.2014 р. Верховна Рада України. URL: http://comeuroint.rada.gov.ua/komevroint/doccatalog/document?id=56219.